

Zenei naptár

Szegedi szerző, szegedi szólisták

A filharmonia hétfő esti koncertjén hangot kapott a barokk, a klasszikus muzsika, és századunk zenéje is. A Szegedi Nemzeti Színház közönség előtt Pál Tamás vezényelte a szegedi szimfonikusokat.

Bevezetőként Gluck *Iphigénia Aulisban* című operájának nyitánya hangzott el. A különböző hangszeresportok változatosan „megmozgató” mű nem véletlenül hálás programja a koncertpódiumoknak; Pál Tamás jó tempójú dirigálása és a zenekar minden részében kiegyenlített hangzása kellemes meglepetést szerzett. *Mozart A-dúr klarinétversenyének* szólistájaként örömmel üdvözölhettünk ismét szegedi művészt a pódiumon, Török János szemléiben. Kissé elfogódott kezdés után a második (adagio)

tételben már felszabadultan játszott, pompásan kihasználva azokat a mély fekvésű hangokat, melyeket egyébként éppen Mozart fedezett fel a klarinét számára. Sokat ígérő volt a fiatal művész technikailag biztos játéka, és tetszett az is, ahogyan az egész versenymű során a zenekar illo szerepességgel maradt a szóhangszer mögött, szinte a háttérben.

Szünet után hangzott föl Vántus Istvánnak, a ma már országosan ismert szegedi komponistának *Himnusz az emberhez* című műve, Juhász Gyula költeményére. Az 1970-ben született alkotás érdekessége, hogy a több szólamú vegyes kar mellett a szerző mellőzi a vonósokat, csak fúvókat és ütőhangszereket használ. A Zenebarátok Kórusa (kar-

igazgató Vassz Viktor) tiszta intonációval, figyelemre méltó szövegmondással, a zenekar precíz játékkal segített sikerre vinni az értékes művet. A műsor méltó befejezése volt *Monteverdi Glóriája*. A hat énekszólistára (Bárdi Valéria, Farkas Éva, Bárdi Sándor, Szabady József, Sinkó György, Gregor József), vegyes karra és vonószenekarra írt oratórium a mantuai herceg muzsikájának, a később barokknak nevezett új stílus- és szemléletű első nagy összefoglalójának nem a legnépszerűbb műve. Hogy méltatlanul merült feledésbe, sikerrel győzte meg közönségét a Pál Tamás vezette együttes. Különösen a bravúrosan komponált zárófuga elemmentáris, sodró lendületű előadása hatott meggyőzően.

T. P. L.

Kiállítási napló

Iskolák és műhelyek

Három izgalmas kiállítás nyílt az elmúlt hét végén, melyeket összekapcsol az iskola és az alkotó műhely köhéziója. A Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában — lapunk tegnapi számában a kiállítás helyévesen jelent meg — a Tömörkény István Gimnázium és Művészeti Szakközépiskolában érettségizett és a Képző- vagy Iparművészeti Főiskolán diplomázott húsz fiatal művész alkotásaiból nyílt kollektív tárlat. A November 7. Művelődési Központban a tavaly nyáron Mártélyon megrendezett XII. országos ifjúsági képzőművészeti tábor 23 hallgatójának téli tárlatát rendezték meg. Hódmezővásárhelyen, a Medgyessy Terem adott otthont Czako Jánosnak, a szegedi grafikai stúdió tagjának, aki a Tömörkény gimnázium képzőművészeti tagozatán végzett, több évig résztvevője volt a mártélyi tábornak, néhány év óta pedig irányítója annak.

HÚSZ FIATAL MŰVÉSZ több mint hetven alkotása látható a Képtár első emeletén. Valamennyien a Tömörkény gimnáziumban 15 éve megindult képző- és iparművészeti képzésbe szereztek meg a mesterség alapjait, s bontakoztatták ki tehetségüket. Ma már valamennyien művészek. Ime a névsor: Albert Ildikó szobrász, Bükki Béla keramikus, Csemán Ilona, keramikus, Fritz Mihály szobrász, Gerle Margit keramikus, Kalmár Márton szobrász, Kállai Júlia grafikus, Kovács Júlia üvegtérvező, Kubinyi Anikó textiltérvező, Lantos Györgyi szobrász, Matkó Katalin grafikus, Máté István szobrász-restaurátor, Minya Mária keramikus, Osgyan Vilmos szobrász-restaurátor, Szabó Mária keramikus, Szalai László keramikus, Szászfalvi Ilona, belsőépítész, Szigei Magdolna szobrász, Udvardy Anikó szobrász, Urbán László grafikus.

Miről árulkodik ez a szépen és minden erőfeszítéssel szándék nélkül didaktikusan rendezett kiállítás? Először arról, hogy a szegedi intézményben egyszerű képzés folyik. Bár nem művészképzés a szó hagyományos értelmében, de a legtehetségesebbeknek megadatik képességük kibontakoztatása, a lehetőség a művészeti főiskolákban való továbbtanulásra. S hogy jó alapokat kapnak Szegeden, arra a felvételi statisztika pusztán üres adat, a mostani kiállítás azonban meggyőző bizonyíték. Eppen ebből adódik a kiállítás óriási nevelő ereje. A teremben látható műalkotások gyökerei Szegedre, s ebbe az iskolába nyúlnak vissza. Innen adódhat, hogy sokféle műfajban, más-más módon gondolkodó fiatal művész kiállítását mégis összetartja, egységessé teszi egy szinte megfoghatatlan, magneses erő. Ez a kiállítás másik tanulsága. Az, hogy e tárlat bebizonyítja: a valósághoz való kötődés, a realisztikus gondolkodás nem jelent földhözköltöttséget, naturalizmust. A kiállítás rendezői — kiváló érzékkel — a valósághoz közelebbi művekkel indítják a tárlatot, s végigvezetik a látogatót az elvonatkoztatás különböző lépéseinek, a realisztikus vázlatoktól és tanulmányrajzoktól az alkalmazott műfajokig, az építészeti tér-

hez kötődő munkáig. A harmadik tanulság, hogy a kiállítás szinte mindegyike anyagban gondolkodik, vagy a közösségi művészethez közelít. Egyetlen táblakép sem látható a kiállításon, s a bemutatott rajzok is inkább bravúros vázlatok majdani szobrokhoz, mint önálló grafikai lapok. Mi van hát akkor? Van alkalmazott grafika — falinaptárak, plakátok, lemezborítók, könyvillusztrációk és könyvek, emblémák —, amely egyrészt meghatározott feladathoz, másrészt technikához kötött, kivétel nélkül sokszorosítható — tehát jömegművészet. Van szobor — portré, plakett, fa- és rézdombormű, érem —, mely részint erőteljesen anyaghoz — fához, bronzhoz, kőhöz, rézhez, s.b. — kötött, részint valamennyi valóságközelit alkotás. Van kerámia és porcelán — funkcionális és díszedények, térplasztikák, falburkoló elemrendszerek, faliképek, térelválasztók —, melyeknek nagy része iparban előállítható, sorozatgyártásra alkalmas, környezet-estétikai indíttékból fogant mű. Van textil — falikárpit, textilkép —, mely szintén egy sajátos anyaghoz kötött, és van zomák, üveg, s az építészet legközelebb álló, belső tereket szervező fotódokumentációs-sorozat. A teáskannától a belső építészeti tervig szinte teljes a skála. Örömmel tudni, hogy ezek a tehetséges fiatalok indíttatásukat itt kapták. Büszkének lehetünk rájuk!

A MÁRTELYI TAJ nem véletlenül fogadja évek óta az ország fiatal amatőr alkotóit. Tavaly már meghatározott életkorhoz kötötték a részvételt, és szelektáltak a színvonalamelelése érdekében. A tábor tavalyi hallgatói közül most 23 fiatal amatőr munkáiból nyílt kiállítás. Az

ország legkülönbözőbb tájairól érkezett munkák mégis kitapinthatóan mártélyi ihletűek. Ez nem pusztán tematikában jelentkezik, hanem a valósághoz való közelségben is. Jó néhány, valóban konkrét mártélyi léletre született munka is látható a kiállításon — fatanulmányok, alföldi tanyaképek, szürrealis látomás a mártélyi emlékekről stb. — mégis fontosabb ezeknél a kiállítás szelleme. Azért, mert az ifjú titánok — még ha tehetségesek is! — szívesen készítenek eredetiségű műveket, rossz utánerzéket, bombasztikus kísérleteket. Az, hogy itt ilyen nem találhatunk, nem pusztán a fiatalok érdeme, a tábor szakmai munkáját irányító művészek munkájának eredményei is. Egészen kiváló szobrokat láthatunk Sebestyén Sándortól, Nagy Lászlótól, eredeti textilmunkákat, Deesi Kiss Jánostól, kísérletező keramikákat Józsi Sándortól, finom tónusú nyomokat Magyar Istvántól. Ok kapták az idei téli tárlat nyitójait is. Rajtuk kívül figyelmet érdemel Mráz János, Olveczky Gábor, Kelemen Benő, Reményi Katalin, Tyebó Miklós több munkája.

CZAKO JÁNOS nem véletlenül rendezte első önálló kiállítását Hódmezővásárhelyen. Holott a kiállítást végignéve monoptipiai csak szellemi kötődnek Válsárhely és környékének világhoz, technikai megvalósításuk, kifejezés módjuk eredeti, újszerű. Czako János, a szegedi grafikai stúdió egyik legmarkánsabb egyénisége. Ez a körtöltésen kívül megmérés nem véletlen kirándulás, hanem tudatos alkotói tett. Négy rézkarc vezeti be a monoptipák sorát.

Czako gondolkodó, töprengő, felelősséggel alkotó fiatal. Műtörténeti elődeit, szellemi őseit nem titkolja, sőt szép lapokkal tiszteleg Leonardónak, a görög művészetnek, Leninnek, a naiv festő Rousseau-nak és Adynak. Különösen figyelemre méltó, mert lehetőségeinek három útját reprezentálja a *Mártélyi Éjszaka*, a *Tisztelet a Vámszónak*, és a *Grafikai lapok* Adyról sorozata. Az első a táj motívumainak érett és gondolatgazdag ábrázása, a második a fővállalt példaképpel való szellemi azonosulásra, míg a harmadik egy hatalmas feladat eredeti végigvezetésére ritka-szép példa.

Tandi Lajos

Segítik a méhészet fejlesztését

Két közös vállalat: a méhészet fejlesztését segítő és a mézet forgalmazó Hungaronektár, valamint az ÁFESZ mezőgazdasági termékek értékesítői Potk tevékenységét értékelte keddi ülésén a SZÖVOSZ elnöksége.

Az ÁFESZ-ek keretében működő 552 méhészeti szakcsoport adja a hazai áru-méz 90—95 százalékát. Közreműködésükkel a Hungaronektár ebben a tévedőszakban várhatóan 10 ezer 480 tonna mézet vásárol fel, 9 ezer 100 tonnát exportál, 2000 tonna mézet importból szerez be, s belföldön mintegy 3000 tonnát értékesít. Ezzel 20 millió forintot fordít a méhészet fejlesztésére, cukorvásárlási juttatás, és különböző kedvezmények formájában. Az elnökség felhívta a figyelmet arra, hogy a vállalat és az ÁFESZ-ek együttesen szor-

galmazzák a méhek szervezett vándoroltatását, s a Baktalórántházán létesülő bemutatótelep segítségével tegyék hatékonyabbá a szaktanácsadást.

A 67 ÁFESZ közös vállalatoként működő Potk forgalma hosszú évek óta erőteljesen fejlődik, jelenleg eléri az évi 1,1 milliárd forintot. Exportjának 70—80 százaléka dollárszámlálású piacokra kerül, s évi csaknem 33 millió dollár bevételt jelent.

Választékcseré

A magyar—csehszlovák belkereskedelmi választékcseré megállapodás alapján a kölcsönös szállítások értéke ez évben eléri a 26 millió rubelt.

Zaciban nyaralnak a bundák

Az első 205 évvel ezelőtt Mária Terézia alapította, Pozsonyban. Szegeden eldugott kis utcában található, aki arra jár, mindig lát valami érdekességet. Nyáron például a kapu előtt diskuráló, csoportosan beszélgető emberekkel találkozhat, de elhaladhat az előtt a farmernadrágos fiatalember előtt is, aki a túlsó, árnyékos oldalon földre terített perzsaszőnyegen kuporogva várja a 9 órát, a nyitás idejét. A nemrég felújított, kívül is kicsinosított épület évek óta változatlanul népszerű: itt kezdesz és az OTP nyomtatványa nélkül is kaphat kölcsönt, aki pillanatnyi pénzzavarban szenved. Előny még, hogy névtelen marad a kölcsönigénylő, s ahhoz, hogy a szükséges összeghez hozzájusson, nem kell szívességet kérnie senkitől. Az előnyök ellenére jó néhányan akadnak, akik mielőtt belépnének a bejáratú ajtón, óvatosan körülnéznek, látja-e őket valaki az ismerősök közül. Többnyire „újoncok” ők, a ház rendszeres, vagy gyakori látogatóinak már nem kalapál gyorsabban a szívük, miközben azt a néhány lépcsőt az előcsarnokig megteszik.

A fenti sorokból nyilván ráismertek az olvasók, hogy a zaciról van szó. Nem szégyen ide járni, a ritka kivételről eltekintve nem a napi kosztra akar pénzt szerezni az, aki a becsüs elé teszi holmiját. A zálogházban ékszerre, aranyra, ezüstre, órákra, ruhaneműre, műszaki cikkekre, szőnyegek, szőrmék, ruhák, ékszerek, min. dig a napi fogyasztói árat figyelembe véve, a becsült érték felét. A szegedi zálogházban naponta kétszáznál is többen fordulnak meg, összesen 30 ezer forinttól 120 ezer forintig terjedő összeget visznek magukkal az ügyfelek. A kölcsön hat hónapra szól, s ha valaki ezalatt elmulasztaná kiváltani a holmiját, egy hónapig még türelmesen várnak rá. Hét hónap elteltével az elzálogosított tárgyat a bizományi értékesíti. Nem ritkaság, hogy drága arany ékszerek is a kényszerértékesítés sorsára jutnak: a feledékeny kölcsönigénylőnek ilyenkor az értékesítés után fennmaradó többlettel kell beérnie.

Somogyi Károlyné felvétele

A kölcsönigénylő névtelen marad

A zálogházak idős szakemberei még jól emlékeznek rá, a felszabadulást követő években szinte kizárólag a kopottas, használt ruhák, ágyneműk, abroszok és törülközők kerültek a pultra, az üveglablak mögött ezeket batyuba csomagolták, így vitték a raktárba. Innen a nevük: batyus tételek. A zálogházakban felhalmozott tárgyaknak ma már általában 70 százaléka nemesfém, illetve tartós fogyasztási cikk: illusztráció az életszínvonal fejlődésének. Persze, akadnak még, akik havi jövedelmük hézagjait pótolgatják az itt kapott kölcsönrel, jórészt a nyugdíjasok. Vannak, akiket az alkohol iránti szenvedély sarkall arra, hogy például órájukat vagy jegygyűrűjüket elzálogosítsák. De pillanatnyi pénzzavar bárkit érhet: így es. külvő, születés, vagy halál okozza, gyakran telet-, illetve autováásárlásra, vagy éppen a lakás „beugrójának” kifizetésére kell a pénz. S mivel a modern lakások meglehetősen szűkös alapterületűek, a ruhák tárolására is kicentizett a hely, sokan a zaciban nyaraltatják a súlyos

télikabátokat, szőrmehundákat. Felszabadul így a ruhászekrény, s a téli holmikkal nincs gond, a zálogház raktáraiban még a molyoktól is megvédi őket.

A zálogház három hónapig zárva volt a látogatók előtt. A bejáratú ajtón jókora tábla hirdette: felújítás alatt. Az október 15-én megkezdett munkálatok befejeződtek, s ma, február 1-én, a zaci ismét fogadja ügyfeleit. A régi vendégek aligha ismernek rá, a majd kétfélszáz forintnyi felújítás eredményeként a zálogház esztétikusan berendezett, modern bankfiókhoz lett hasonlatos.

Ladányi Zsuzsa

Ülésezett a MEDOSZ Központi Vezetősége

Idén az elmúlt évihez képest 2—3 százalékkal növekszik a mezőgazdasági termelés, s ennél is nagyobb arányban, mintegy 5—7 százalékkal fokozzák teljesítményüket a mezőgazdasági nagyüzemek — mondotta Kovács Imre mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszterhelyettes a MEDOSZ Központi Vezetőségének

keddi ülésén, amelyen a mezőgazdaság idei feladatairól tanácskoztak. Rámutatott: a termelés fejlesztéséhez, a beruházásokhoz a gazdaságok saját erőalapjai biztosítottak, az állami támogatás és a hitel is a gazdálkodók rendelkezésére áll, de ezek mértéke nem növekszik olyan dinamikus, mint az elmúlt években.